

ACC. N:R M. 13507: 1-5.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Landskap: *Skåne* Upptecknare: *L. Ignat. Jönsson, Bjärnum*
Härad: *V. Boöinge* Berättare: *olika personer; se uppt. bla-*
Socken: *Färstorp* Berättarens yrke: *dens baksida!*
Uppteckningsår: *1954* Född år _____ i _____

Allmogens sittmöbler. s. 1-5.

Lu F 94.

Skriv endast på denna sida

ACC. N:R M. 13507:/.
13507

ALLMOGENS SITTMÖBLER (LUF 94)

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

1

Väggfasta bänkar fanns iorstugan i den gamla gård i Tviggasjö, där vi bodde under min tidiga barndom. I den nyare gården i samma by (byggd 1877), dit vi flyttade 1883, fanns däremot inga väggfasta bänkar. Där hade vi istället lösa säten kring långbordet i orstugan. På det korta sätet vid bordändan hade far och mor sin plats, och på de andra sätena satt barnen och arbetsfolket på sina särskilda platser. Sätena var gjorda av snickaren Elof Johannessson i Tofta. De användes fram till tiden kring sekelskiftet 1900. Därefter hade vi ett runt matbord mitt på golvet med stolar omkring.

På 1880- och 90-talen var det annars vanligt med väggfasta bänkar i orstugorna i de gamla gårdarna. Långbord och lösa bänkar har på många ställen använts till långt in på 1900-talet.

Pallar användes i varje hem. Barnen brukade ha pallar att sitta på, och ofta var de pallarna vackert bemålade med blommor och försedda med namn. En pall var också bra att sätta fötterna på när man kardade ull. På några gårdar förvarades brudpallar, som var

Luf 94

ACC. N:R M. 13507:2.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

2

skönt utstyrda och klädda med vävnader. Så fanns naturligtvis också mjölkpallar på gårdarna. Mjölkpallen bestod av en grov träklump med tre ben.

Samtidigt som vi hade långbord med bänkar i stugan hade vi också några stolar. Det var enkla stolar med fyrkantig sits och raka, fyrkantiga ben med tvärslår. Ryggstödet hade ett par tvärribbor, som var utskurna i ett enkelt mönster. Sådana stolar var mycket vanliga och var tillverkade av någon bygdesnickare.

Trebenta stolar, s.k. treföttingar, fanns också. De saknade vanligen ryggstöd. En gungstol brukade finnas i de flesta hem. Den gungstol som vi hade, var tillverkad av snickaren Murat i Ubbarp. Den hade svarvade ben och pinnar i såväl arm- som ryggstöd.

Flera möbelsnickare fanns i Farstorps socken, såsom Murat i Ubbarp, Nils Åkesson i Olastorp, Nylander i N.Fredskog och Elof Johannesson i Tofta. De gjorde möbler av alla slag, även stolar. Någon särskild stolmakare känner jag inte till.

Omkring sekelskiftet 1900 började fabriksgjorda pinnstolar allmänt komma i bruk. De äldre stolarna blev nu omoderna.

ACC. N:R M. 13507:3.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

3

I mitt barndomshem i Olastorp fanns väggfasta bänkar i stugans ena hörn, där långbordet stod. Bänken vid fönstret kallades långbänken, och andra bänken var lillbänken. Bänkarna hade lösa lock med lådor inunder, där far brukade förvara en del småsaker av varjehanda slag. Bänklocken var omålade och skurades skinande vita varje lördag. I min barndom skurade vi med halmviskor, men sedan med skurborstar. Jag minns när vi köpte den första skurborsten, det var Lill-Elne-Jon i Länekärr som sålde den, han brukade gå omkring och kräma med småsaker.

Bänkarna var knappt så breda att man bekvämt kunde sova på dem, men det förekom nog att det bäddades på dem vid behov.

Så hade vi några stolar av den vanliga lite grova typen med utskurna tvärslåer i ryggstödet. Trebenade stolar fanns också. De hade rund sits och smalt ryggstöd.

I mitt hem i Boa hade vi väggfasta bänkar kring långbordet i storstugans ena hörn. Det var enkla sittbänkar av furuplank med något skålformad översida. Kortbänken vid bordändan var fars och mors plats. I ena granngården fanns också väggfasta bänkar, lika så till farbror Johns i Matberga; här var de också försedda med gavelstöd.

Vi hade några enkla stolar med fyrkantig sits och raka ben samt med en snidad tvärslå i ryggstödet. Så hade vi också några hantverkermåssigt tillverkade pinnstolar av ask, samt en gungstol med svarvade pinnar till ben och ryggstöd. De gamla pinnstolarna var tillverkade av Murat i Ubbarp. Han var en mycket anlitad snickare, som gjorde alla slags möbler på beställning. En annan duktig snickare var Nils Åkesson i Olastorp, mest känd för sina fina byråer och pulpeter.

Något av de första åren på 1900-talet togs de väggfasta bänkarna bort. Ungefär samtidigt köpte vi fabriksgjorda pinnstolar, som fick ersätta de äldre stolarna. Det var vanligt på den tiden.

ACC. N:R M. 13507:57

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

5

I mitt barndomshem i Ubbarp fanns väggfasta bänkar i storstugans ena hörn. Framför dem stod ett långt bord.. Bänkarna hade lösa lock med en låda inunder. De var rätt smala och kunde inte användas som liggplats.

I köket hade vi en trebent stol med rund sits och ett trekantigt massivt ryggstöd, som var bredast upptill; överkanten var taggigt utskuren. Denna stol kallades "husgumma".

Vi hade också en svarvad gungstol, som var gjord av Murat i Ubbarp. Han gjorde många gungstolar åt folk.